Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 8. novembra 2012 *

„Články 20 ZFEÚ a 21 ZFEÚ — Charta základných práv Európskej únie — Článok 51 — Smernica 2003/109/ES — Štátni príslušníci tretích krajín — Právo na pobyt v členskom štáte — Smernica 2004/38/ES — Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občanov Únie — Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý občana Únie nesprevádza ani sa k nemu v hostiteľskom členskom štáte nepripája a ktorý ostáva v členskom štáte pôvodu občana Únie — Právo štátneho príslušníka tretej krajiny na pobyt v členskom štáte pôvodu občana, ktorý sa zdržiava v inom členskom štáte — Občianstvo Únie — Základné práva“

Vo veci C-40/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Nemecko) z 20. januára 2011 a doručený Súdnemu dvoru 28. januára 2011, ktorý súvisí s konaním:

**Jošikazu Iida**

proti

**Stadt Ulm,**

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), vykonávajúca funkciu predsedníčky tretej komory, sudcovia K. Lenaerts, E. Juhász, T. von Danwitz a D. Šváby,

generálna advokátka: V. Trstenjak,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 22. marca 2012,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— J. Iida, v zastúpení: T. Oberhäuser a W. Weh, Rechtsanwälte,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a A. Wiedmann, splnomocnení zástupcovia,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck a C. Pochet, splnomocnené zástupkyne,

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

— dánska vláda, v zastúpení: C. H. Vang, splnomocnený zástupca,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci L. D'Ascia, avvocato dello Stato,

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels, M. K. Bulterman a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,

— poľská vláda, v zastúpení: M. Szpunar, splnomocnený zástupca,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: S. Hathaway, neskôr A. Robinson, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci R. Palmer, barrister,

— Európska komisia, v zastúpení: C. Tufvesson a H. Krämer, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 15. mája 2012,

vyhlásil tento

## Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu ustanovení práva Únie o práve štátnych príslušníkov tretích krajín na pobyt v členskom štáte, ako aj o občianstve Únie.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú Jošikazu Iida a Stadt Ulm, vo veci odmietnutia uvedeného mesta priznať mu právo na pobyt v Nemecku na základe smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46), a na tomto základe mu vydať pobytový preukaz.

## Právny rámec

### *Právo Únie*

#### Smernica 2003/109/ES

3 Článok 1 písm. a) smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/006, s. 272), nazvaný „Predmet úpravy", stanovuje:

„Táto smernica upravuje:

a) podmienky na priznanie a odňatie postavenia osoby s dlhodobým pobytom, ktor[é] udeľuje členský štát s ohľadom na štátnych príslušníkov tretích krajín, oprávnene sa zdržiavajúcich na jeho území, ako aj k tomu sa vzťahujúce práva..."

4 Článok 3 tejto smernice s názvom „Rozsah pôsobnosti" vo svojich odsekoch 1 a 2 uvádza:

„1. Táto smernica sa vzťahuje na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú na území členského štátu.

2. Táto smernica sa nevzťahuje na štátnych príslušníkov tretích krajín ktorí:

a) sa zdržiavajú s cieľom štúdií alebo odbornej prípravy;

b) sú oprávnení sa zdržiavať v členskom štáte na základe dočasnej ochrany alebo požiadali o povolenie na pobyt na tomto základe a očakávajú rozhodnutie o svojom postavení;

c) sú oprávnení zdržiavať sa v členskom štáte na základe inej formy ochrany než medzinárodnej ochrany alebo požiadali o povolenie na pobyt na tomto základe a očakávajú rozhodnutie o svojom postavení;

d) požiadali o medzinárodnú ochranu a o ich žiadosti sa zatiaľ s konečnou platnosťou nerozhodlo;

e) sa zdržiavajú len dočasne ako ‚au pair' alebo sezónny pracovník, alebo ako pracovník vyslaný poskytovateľom služieb s cieľom cezhraničného poskytovania služieb, alebo ako cezhraniční poskytovatelia služieb, alebo v prípadoch, v ktorých bolo ich povolenie na pobyt formálne obmedzené;

f) požívajú právne postavenie podľa Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch z roku 1961, Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch z roku 1963, Dohovoru z roku 1969 o osobitných misiách alebo Viedenského dohovoru o zastupovaní štátov v ich vzťahoch s medzinárodnými organizáciami všeobecného charakteru z roku 1975."

5 Článok 4 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty priznajú postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú oprávnene a nepretržite na ich území päť rokov bezprostredne pred podaním príslušnej žiadosti."

6 Článok 5 smernice 2003/109 s názvom „Podmienky na získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom" uvádza:

„1. Členské štáty si vyžiadajú od štátnych príslušníkov tretích krajín dôkazy o tom, že oni sami a na nich závislí rodinní príslušníci majú:

a) stabilné a pravidelné zdroje, ktoré sú postačujúce pre nich a ich rodinných príslušníkov, bez zaťaženia systému sociálnej pomoci dotknutého členského štátu. Členské štáty vyhodnotia tieto zdroje s odvolaním sa na ich povahu a pravidelnosť a môžu vziať do úvahy výšku minimálneho platu a dôchodku pred podaním žiadosti o priznanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom;

b) zdravotné poistenie s ohľadom na všetky riziká bežne pokryté v prípade vlastných štátnych príslušníkov v príslušnom členskom štáte.

2. Členské štáty môžu vyžadovať od štátnych príslušníkov tretích krajín, aby vyhoveli integračným podmienkam v súlade s vnútroštátnym právom."

7 Článok 7 smernice 2003/109 s názvom „Získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom" stanovuje v odsekoch 1 a 3:

„1. K získaniu postavenia osoby s dlhodobým pobytom, dotknutý štátny príslušník tretej krajiny musí podať žiadosť na príslušné orgány členského štátu, v ktorom sa zdržiava. K žiadosti musia byť priložené písomné dôkazy podľa vnútroštátneho práva, že spĺňa podmienky ustanovené v článkoch 4 a 5, ako aj na základe vyžiadania platný cestovný doklad alebo jeho overená kópia.

Ako písomné dôkazy uvedené v prvom pododseku možno uviesť aj doklady preukazujúce primerané ubytovanie [*neoficiálny preklad*].

…

3. Ak sú splnené podmienky ustanovené v článkoch 4 a 5 a osoba nepredstavuje hrozbu v zmysle článku 6, príslušný členský štát prizná dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny postavenie osoby s dlhodobým pobytom.“

8 Článok 8 tejto smernice, nazvaný „Povolenie na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – ES“, v odsekoch 1 a 2 uvádza:

„1. Postavenie osoby s dlhodobým pobytom je trvalé s výhradou článku 9.

2. Členské štáty vydajú povolenie na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – ES osobám s dlhodobým pobytom. Povolenie je platné najmenej na dobu piatich rokov a obnovuje sa automaticky po uplynutí platnosti a ak sa to vyžaduje, na základe žiadosti.“

Smernica 2004/38/ES

9 Kapitola I smernice 2004/38, nazvaná „Všeobecné ustanovenia“, obsahuje články 1 až 3.

10 Článok 2 tejto smernice s názvom „Vymedzenie pojmov“ uvádza:

„Na účely tejto smernice:

1) ‚Občan Únie‘ znamená akákoľvek osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu;

2) ‚Rodinný príslušník‘ znamená:

   a) manželský partner;

   b) partner, s ktorým občan Únie uzavrel registrované partnerstvo na základe legislatívy členského štátu, ak legislatíva hostiteľského členského štátu považuje registrované partnerstvá za rovnocenné s manželstvom, a v súlade s podmienkami stanovenými v príslušnej legislatíve hostiteľského členského štátu;

   c) priami potomkovia, ktorí sú mladší ako 21 rokov, alebo sú nezaopatrenými osobami a takéto osoby manželského partnera alebo partnera, ako je definovaný v bode b);

   d) závislí priami príbuzní po vzostupnej línii a takéto osoby manželského partnera alebo partnera, ako je definovaný v bode b);

3) ‚Hostiteľský členský štát‘ znamená členský štát, do ktorého sa občan Únie presťahuje, aby vykonal svoje právo voľného pohybu a pobytu.“

11 Článok 3 smernice 2004/38 s názvom „Oprávnené osoby“ stanovuje:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v bode 2 článku 2, ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú.

2. Bez toho, aby boli dotknuté práva voľného pohybu a pobytu, ktoré dané osoby môžu mať plným právom, hostiteľský členský štát v súlade so svojou vnútroštátnou legislatívou umožní vstup a pobyt pre nasledujúce osoby:

a) akíkoľvek iní rodinní príslušníci, bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, ktorí nespadajú pod definíciu v bode 2 článku 2 a ktorí v krajine, z ktorej prišli, sú nezaopatrenými osobami alebo členmi domácnosti občana Únie, ktorý má základné právo pobytu, alebo ak vážne zdravotné dôvody prísne vyžadujú osobnú starostlivosť o príslušníka rodiny občanom Únie;

b) partner, s ktorým má občan Únie trvalý vzťah riadne osvedčený.

Hostiteľský členský štát vykoná rozsiahle preskúmanie osobných okolností a zdôvodní akékoľvek odmietnutie vstupu alebo pobytu takýmto osobám.“

12 Kapitola III uvedenej smernice s názvom „Právo pobytu“ sa týka podmienok, ktoré upravujú uplatňovanie práva občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa zdržiavať na území členských štátov. Do tejto kapitoly patria najmä články 6, 7 a 10.

13 Článok 6 smernice 2004/38 stanovuje:

„1. Občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia do troch mesiacov...

2. Ustanovenia odseku 1 sa uplatňujú tiež na rodinných príslušníkov s platným pasom, ktorí nie sú štátni príslušníci členského štátu a ktorí sprevádzajú občana Únie alebo sa k nemu pripájajú.“

14 Článok 7 tejto smernice stanovuje:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace...

2. Právo pobytu stanovené v odseku 1 sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie v hostiteľskom členskom štáte...“

15 Článok 10 uvedenej smernice s názvom „Vydanie pobytových preukazov“ uvádza:

„1. Právo pobytu rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sa dokazuje vydaním dokladu nazvaného ‚Pobytový preukaz rodinného príslušníka občana Únie‘ nie neskôr ako šesť mesiacov od dátumu predloženia žiadosti. Potvrdenie o požiadaní o pobytový preukaz sa vydáva okamžite.

2. Na účely vydania pobytového preukazu môžu členské štáty požadovať nasledujúce doklady:

…

c) registračné potvrdenie alebo, v prípade neexistencie registračného systému, akýkoľvek dôkaz pobytu v hostiteľskom členskom štáte občana Únie, ktorého sprevádzajú, alebo ku ktorému sa pripájajú;

d) v prípadoch spadajúcich pod body c) a d) článku 2 ods. 2 dokumentačné dôkazy, že uvedené podmienky sú splnené;

…“

*Nemecké právo*

16 § 7 zákona o pobyte, zamestnaní a integrácii cudzincov na spolkovom území (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet) (ďalej len „AufenthG“), nazvaný „Povolenie na pobyt“, stanovuje:

„1. Povolenie na pobyt je oprávnením na pobyt na určitú dobu. Udeľuje sa na účely pobytu, ktoré sú uvedené v nasledujúcich odsekoch. V odôvodnených prípadoch môže byť povolenie na pobyt udelené aj na taký účel pobytu, ktorý tento zákon neupravuje.

2. Povolenie na pobyt treba obmedziť so zreteľom na plánovaný účel pobytu. Ak zanikla podmienka nevyhnutná na udelenie, predĺženie alebo určenie platnosti povolenia, možno lehotu aj dodatočne skrátiť.“

17 Podľa § 18 AufenthG s názvom „Zamestnanie“:

„1. Povolenie pre zamestnancov, ktorí sú cudzincami, sa riadi požiadavkami hospodárstva Spolkovej republiky Nemecko, odráža pomery na trhu práce a požiadavku účinne znižovať nezamestnanosť. Medzinárodné zmluvy ostávajú nedotknuté.

2. Cudzincovi sa môže udeliť povolenie na pobyt na účely vykonávania zamestnania, ak s tým podľa § 39 súhlasila Bundesagentur für Arbeit (Spolková agentúra pre zamestnanosť) alebo ak podľa § 42 právne nariadenie alebo medzinárodná zmluva určuje, že je prípustné vykonávať pracovnú činnosť aj bez súhlasu Bundesagentur für Arbeit. Obmedzenia, ktoré pri udelení pracovného povolenia stanovila Bundesagentur für Arbeit, sa uvedú v povolení na pobyt.

3. Povolenie na pobyt na účely vykonávania zamestnania podľa odseku 2, ktoré nevyžaduje kvalifikované odborné vzdelanie, môže byť udelené len v prípade, ak to stanovuje medzinárodná zmluva alebo ak je na základe právneho nariadenia podľa § 42 prípustné udeliť povolenie na pobyt na účely vykonávania tohto zamestnania.

4. Povolenie na pobyt na účely vykonávania zamestnania podľa odseku 2, ktoré vyžaduje kvalifikované odborné vzdelanie, môže byť udelené len na zamestnanie v profesijnej skupine, ktorú podľa § 42 právne nariadenie povoľuje. V odôvodnenom konkrétnom prípade je možné udeliť povolenie na pobyt aj na účely vykonávania zamestnania, ak existuje verejný, predovšetkým regionálny či hospodársky záujem alebo záujem o toto zamestnanie z hľadiska politiky trhu práce.

5. Povolenie na pobyt podľa odseku 2 a § 19 môže byť udelené len v prípade, ak existuje konkrétna ponuka pracovných miest.“

18 Paragraf 39 AufenthG s názvom „Súhlas so zamestnaním cudzincov“ vo svojich odsekoch 2 až 4 stanovuje:

„2. Spolková agentúra pre zamestnanosť môže schváliť udelenie povolenia na pobyt na účely vykonávania zamestnania podľa § 18, ak:

(1) a) zamestnanie cudzincov negatívne neovplyvní trh práce, najmä pokiaľ ide o štruktúru zamestnanosti, regióny a hospodárske odvetvia, a

b) na zamestnanie nie sú k dispozícii nemeckí pracovníci ani cudzinci, ktorí majú, pokiaľ ide o uzatváranie pracovného pomeru, rovnaké právne postavenie, ako ani iní cudzinci, ktorí by podľa práva Európskej únie mali právo na prednostný prístup na trh práce, alebo

(2) uvedená agentúra na základe kontroly podľa bodu 1 písm. a) a b) v súvislosti s jednotlivými profesijnými skupinami alebo jednotlivými hospodárskymi odvetviami zistí, že obsadenie voľných pozícií zahraničnými uchádzačmi o zamestnanie je vhodné z hľadiska trhu práce a integračnej politiky,

a cudzinec nebude zamestnaný za nevýhodnejších pracovných podmienok ako porovnateľný nemecký pracovník. Na účely uzatvorenia pracovného pomeru sú nemeckí pracovníci a cudzinci, ktorí majú rovnaké postavenie, k dispozícii aj vtedy, ak je ich sprostredkovanie možné len s podporou Spolkovej agentúry pre zamestnanosť. Zamestnávateľ, u ktorého má pracovať cudzinec, ktorý na to potrebuje povolenie, je povinný informovať Spolkovú agentúru pre zamestnanosť o mzde, pracovnom čase a ostatných pracovných podmienkach.

…

4. V povolení je možné určiť trvanie a pracovnú činnosť, ako aj obmedziť zamestnanie na určité podniky alebo okresy.“

19 Paragraf 28 AufenthG, nazvaný „Prisťahovanie sa rodiny k nemeckým štátnym príslušníkom“, v odseku 1 prvej vete stanovuje:

„Povolenie na pobyt sa udelí:

(1) zahraničnému manželskému partnerovi nemeckého štátneho príslušníka,

(2) maloletému slobodnému dieťaťu nemeckého štátneho príslušníka,

(3) rodičovi maloletého nemeckého štátneho príslušníka na účely vykonávania rodičovskej starostlivosti,

pod podmienkou, že sa zvyčajné bydlisko nemeckého štátneho príslušníka nachádza na spolkovom území.“

20 Paragraf 31 AufenthG, nazvaný „Samostatné právo manželského partnera na pobyt“, v odsekoch 1 a 2 uvádza:

„1. Povolenie manželského partnera na pobyt sa po ukončení manželského spolužitia predĺži na jeden rok ako samostatné právo na pobyt, ktoré nezávisí od zlúčenia rodiny, ak:

(1) manželské spolužitie na spolkovom území legálne existovalo najmenej dva roky alebo

(2) cudzinec zomrel počas existencie manželského spolužitia na spolkovom území

a cudzinec mal dovtedy povolenie na pobyt, povolenie usadiť sa alebo povolenie na trvalý pobyt – ES, s výnimkou prípadov, keď z objektívnych dôvodov nemohol požiadať o predĺženie v stanovenej lehote.
…

2. Podmienka dvojročnej legálnej existencie manželského spolužitia na spolkovom území podľa odseku 1 prvej vety bodu 1 nemusí byť splnená, ak je na zamedzenie neprimeranej tvrdosti potrebné umožniť manželskému partnerovi ďalší pobyt v prípade, že predĺženie povolenia na pobyt pre cudzinca nie je vylúčené. …“

21 Paragraf 9a ods. 1 a 2 AufenthG, nazvaný „Povolenie na trvalý pobyt – ES“, stanovuje:

„1. Povolenie na trvalý pobyt – ES je povolením na pobyt bez časového obmedzenia. Paragraf 9 ods. 1 druhá a tretia veta platí analogicky. Ak tento zákon nestanovuje inak, je povolenie na pobyt – ES rovnocenné s povolením usadiť sa.

2. Cudzincovi sa má povolenie na trvalý pobyt – ES podľa článku 2 písm. b) smernice [2003/109] udeliť v prípade, ak:

(1) sa s povolením na pobyt zdržiava na spolkovom území 5 rokov,

(2) pomocou trvalých a pravidelných príjmov zabezpečuje živobytie pre seba a svojich rodinných príslušníkov, voči ktorým má vyživovaciu povinnosť,

(3) dostatočne ovláda nemecký jazyk,

(4) má základné vedomosti o právnom a spoločenskom poriadku, ako aj o životných pomeroch na spolkovom území,

(5) tomu nebránia dôvody verejnej bezpečnosti a poriadku s ohľadom na závažnosť a druh porušenia verejnej bezpečnosti či poriadku alebo nebezpečenstva, ktoré cudzinec vyvoláva, po zohľadnení dĺžky jeho doterajšieho pobytu a existencie väzieb na spolkovom území a

(6) má pre seba a rodinných príslušníkov, ktorí s ním žijú v rodinnom spoločenstve, vyhovujúce ubytovanie.“

22 Paragraf 5 ods. 1 a 2 zákona o všeobecnom práve občanov Únie na voľný pohyb (Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern) z 30. júla 2004 (ďalej len „FreizügG/EU“) stanovuje:

„1. Občanom Únie s právom na voľný pohyb a ich rodinným príslušníkom, ktorí sú štátnymi občanmi členského štátu Európskej únie, sa *ex offo* bez zbytočného odkladu vydá potvrdenie o ich práve na pobyt.

2. Rodinným príslušníkom, ktorí majú právo na voľný pohyb a nie sú občanmi Únie, sa *ex offo* v priebehu šiestich mesiacov po tom, čo poskytli všetky potrebné údaje, vydá pobytový preukaz rodinného príslušníka občana Únie, ktorý má platnosť päť rokov. Potvrdenie, že boli poskytnuté potrebné údaje, sa rodinnému príslušníkovi vydá bez zbytočného odkladu.“

**Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky**

23 Jošikazu Iida, japonský štátny príslušník, sa v roku 1998 v Spojených štátoch oženil s pani N.-I., nemeckou štátnou príslušníčkou. Ich dcéra Mia sa narodila 27. augusta 2004 v Spojených štátoch a má nemecké, americké a japonské občianstvo.

24 V decembri 2005 sa rodina presťahovala do Nemecka. V januári 2006 dostal J. Iida podľa § 28 AufenthG povolenie na pobyt z rodinných dôvodov. Od februára 2006 pracuje na plný úväzok v Ulme na základe pracovnej zmluvy uzatvorenej na neurčitú dobu a jeho mesačný hrubý príjem v súčasnosti predstavuje 4 850 eur. Z dôvodu pracovného času bol v súlade s vnútroštátnym právom oslobodený od povinnosti zúčastniť sa na integračnom kurze.

25 V lete 2007 začala manželka J. Iidu pracovať na plný úväzok vo Viedni. Manželské spolužitie spočiatku existovalo aj napriek vzdialenosti medzi Ulmom a Viedňou, od januára 2008 však žili dlhodobo odlúčene, aj keď sa nerozviedli. Obaja majú a vykonávajú spoločné rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k svojej dcére, hoci od marca 2008 majú matka s dcérou zvyčajné bydlisko vo Viedni, kde dcéra chodí do školy.

26 J. Iida navštevuje dcéru pravidelne jeden víkend za mesiac vo Viedni a ona trávi väčšinu prázdnin u otca v Ulme. Chodia tiež na spoločné cesty. Podľa informácií, ktoré poskytol J. Iida Verwaltungsgerichtshofu Baden-Württemberg, je vzťah medzi otcom a dcérou vynikajúci.

27 Po odchode dcéry a manželky bolo pre J. Iidu vylúčené uplatnenie samostatného práva na pobyt stanoveného v § 31 AufenthG z dôvodu, že spolužitie manželov v Nemecku netrvalo prinajmenšom dva roky a že nebola podaná žiadosť o výnimku z tejto podmienky.

28 Na základe svojho zamestnania v Ulme dostal J. Iida povolenie na pobyt, ktoré bolo 18. novembra 2010 podľa § 18 AufenthG predĺžené do 2. novembra 2012, pričom ďalšie predĺženie závisí od voľnej úvahy.

29 Dňa 30. mája 2008 podal J. Iida na Stadt Ulm žiadosť o vydanie „pobytového preukazu rodinného príslušníka občana Únie“, ako je stanovené v § 5 FreizügG/EU. Najskôr Stadt Ulm a Regierungspräsidium (vládne prezídium) Tübingen, neskôr rozsudkom Verwaltungsgericht (správny súd) Sigmaringen túto žiadosť zamietli z dôvodu, že J. Iida o takýto preukaz nemohol požiadať s odvolaním sa na právo Únie.

30 J. Iida podal 6. mája 2010 proti tomuto rozsudku odvolanie na Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg.

31 Okrem toho podal J. Iida žiadosť o povolenie na trvalý pobyt podľa § 9a AufenthG, ktorú však napokon stiahol.

32 Za týchto okolností Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg rozhodol konanie prerušiť a Súdnemu dvoru položiť tieto prejudiciálne otázky:

„1. Otázky týkajúce sa článkov 2, 3 a 7 smernice 2004/38...

a) Je, najmä vzhľadom na články 7 a 24 Charty základných práv Európskej únie [ďalej len ‚Charta‘], ako aj na článok 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [podpísaného 4. novembra 1950 v Ríme (ďalej len ‚EDĽP‘)], v zmysle extenzívneho výkladu článku 2 bodu 2 písm. d) smernice 2004/38 ‚rodinným príslušníkom‘ aj rodič pochádzajúci z tretej krajiny, ktorý sa stará o dieťa, občana Únie, ktoré má právo na voľný pohyb v rámci Únie, a na toto dieťa neplatí výživné?

b) V prípade kladnej odpovede: Platí smernica 2004/38, najmä vzhľadom na články 7 a 24 [Charty], ako aj na článok 8 [EDĽP], v zmysle extenzívneho výkladu článku 3 ods. 1 tejto smernice, pre tohto rodiča aj vo vzťahu k členskému štátu pôvodu odsťahovaného dieťaťa, ktoré je občanom Únie, bez toho, aby ho sprevádzal alebo sa k nemu pripojil?

c) V prípade kladnej odpovede: Vyplýva z toho, najmä vzhľadom na články 7 a 24 [Charty], ako aj na článok 8 [EDĽP], v zmysle extenzívneho výkladu článku 7 ods. 2 smernice 2004/38 pre tohto rodiča právo na pobyt dlhší než tri mesiace v členskom štáte pôvodu dieťaťa, ktoré je občanom Únie, prinajmenšom tak dlho, ako má právo starať sa o dieťa a toto právo skutočne vykonáva?

2. Otázky týkajúce sa ustanovení článku 6 ods. 1 [ZEÚ] v spojení s [Chartou]

a) i) Je možné uplatniť Chartu podľa jej článku 51 ods. 1 prvej vety druhej alternatívy už v prípade, ak predmet sporu závisí od vnútroštátneho zákona (alebo časti zákona), ktorým sa tiež – avšak nielen – prebrali európske smernice?

ii) V prípade zápornej odpovede: Je možné uplatniť Chartu podľa jej článku 51 ods. 1 prvej vety druhej alternatívy už z dôvodu, že žalobca prípadne má právo na pobyt podľa práva Únie, a v dôsledku toho môže podľa § 5 ods. 1 prvej vety [FreizügG/EU] požiadať o ‚pobytový preukaz pre rodinných príslušníkov občanov Únie', ktorého právnym základom je článok 10 ods. 1 prvá veta smernice 2004/38?

iii) V prípade zápornej odpovede: Je možné uplatniť Chartu podľa jej článku 51 ods. 1 prvej vety druhej alternatívy podľa aktualizovanej judikatúry vo veci ERT (rozsudok Súdneho dvora z 18. júna 1991, C-260/89, body 41 až 45), ak členský štát obmedzí právo na pobyt otcovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny a má právo starať sa o maloleté dieťa, občana Únie, ktoré sa so svojou matkou z dôvodu jej zárobkovej činnosti zdržiava prevažne v inom členskom štáte Únie?

b) i) Ak je možné uplatniť Chartu, možno priamo z jej článku 24 ods. 3 odvodiť právo na pobyt podľa práva Únie pre otca, štátneho príslušníka tretej krajiny, prinajmenšom pokiaľ má právo starať sa o svoje dieťa, ktoré je občanom Únie, a skutočne ho vykonáva, hoci sa dieťa zdržiava prevažne v inom členskom štáte Únie?

ii) V prípade zápornej odpovede: Vyplýva z práva na voľný pohyb dieťaťa, ktoré je občanom Únie, podľa článku 45 ods. 1 Charty, prípadne v spojení s článkom 24 ods. 3 Charty, právo na pobyt podľa práva Únie pre otca, štátneho príslušníka tretej krajiny, prinajmenšom pokiaľ má a skutočne vykonáva právo starať sa o svoje dieťa, bez toho, aby to viedlo k zániku praktickej účinnosti, ktorá sa spája s právom dieťaťa, občana Únie, na voľný pohyb?

3. Otázky týkajúce sa článku 6 ods. 3 [ZEÚ] v spojení so všeobecnými zásadami práva Únie

a) Môžu sa ‚nepísané' základné práva Únie, ktoré sa vytvorili v judikatúre Súdneho dvora od rozsudku z 12. novembra 1969, Stauder (29/69, Zb. s. 419, bod 7), napríklad až po rozsudok z 22. novembra 2005, Mangold (C-144/04, Zb. s. I-9981, bod 75), uplatniť v celom rozsahu, hoci v konkrétnom prípade nemožno uplatniť [Chartu], inými slovami, existujú základné práva, ktoré sú podľa článku 6 ods. 3 [ZEÚ] platnými všeobecnými právnymi zásadami Únie, samostatne a nezávisle popri nových základných právach zakotvených v Charte podľa článku 6 ods. 1 ZEÚ?

b) V prípade kladnej odpovede: Je v záujme účinného vykonávania starostlivosti o dieťa možné zo všeobecných zásad práva Únie, najmä pokiaľ ide o právo na rešpektovanie rodinného života podľa článku 8 [EDĽP], odvodiť právo na pobyt pre štátneho príslušníka tretej krajiny, otca maloletej dcéry, občianky Únie, ktorá sa so svojou matkou z dôvodu jej zárobkovej činnosti zdržiava prevažne v inom členskom štáte Únie?

4. Otázka týkajúca sa ustanovení článku 21 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 8 [EDĽP]

Ak článok 6 ods. 1 alebo 3 ZEÚ nezakladajú žalobcovo právo na pobyt podľa právnych noriem Únie, je možné v nadväznosti na judikatúru vo veci Zhu a Chen (rozsudok Súdneho dvora z 19. októbra 2004, C-200/02, Zb. s. I-9925, body 45 až 47) v záujme účinného vykonávania starostlivosti o dieťa na základe práva na voľný pohyb maloletej občianky Únie, ktorá sa so svojou matkou z dôvodu jej zárobkovej činnosti zdržiava prevažne v inom členskom štáte Únie, z článku 21 ods. 1 ZFEÚ, prípadne s ohľadom na článok 8 [EDĽP] odvodiť právo otca, štátneho príslušníka tretej krajiny, na pobyt v členskom štáte, z ktorého dieťa, ktoré je občanom Únie, pochádza?

5. Otázka týkajúca sa článku 10 smernice 2004/38...

Ak je priznané právo na pobyt podľa práva Únie, má rodič, štátny príslušník tretej krajiny, ktorý je v rovnakej situácii ako žalobca, právo, aby mu bol vydaný pobytový preukaz pre rodinných príslušníkov občana Únie v súlade s článkom 10 ods. 1 prvou vetou smernice 2004/38?“

33 Podľa vnútroštátneho súdu možno všetky prejudiciálne otázky zhrnúť do jedinej otázky:

„Ak sa dieťa v rámci vykonávania práva na voľný pohyb presťahuje z členského štátu, z ktorého pochádza, do iného členského štátu, vyplýva z práva Únie pre rodiča, štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý vykonáva rodičovskú starostlivosť, na účely udržania pravidelných osobných vzťahov a priameho rodičovského kontaktu právo na pobyt v členskom štáte Únie, z ktorého jeho dieťa pochádza, pričom toto právo musí byť podložené ‚pobytovým preukazom rodinného príslušníka občana Únie‘?“

## O prejudiciálnej otázke

34 Na zodpovedanie otázky položenej vnútroštátnym súdom treba najprv overiť, či sa na osobu v situácii, v akej je žalobca vo veci samej, môžu vzťahovať ustanovenia sekundárneho práva, ktoré za určitých podmienok stanovujú možnosť udeliť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny povolenie na pobyt v členskom štáte.

35 Ak by to tak nebolo, treba následne overiť, či osoba v situácii, v akej je žalobca vo veci samej, môže odvodiť právo na pobyt priamo z ustanovení ZFEÚ týkajúcich sa občianstva Únie.

### *O výklade smernice 2003/109*

36 Podľa článku 3 ods. 1 smernice 2003/109 sa táto smernica vzťahuje na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú na území členského štátu. Na rozdiel od smernice 2004/38 (pozri rozsudok z 21. decembra 2011, Ziółkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, Zb. s. I-14035, body 46 a 47) sa smernica 2003/109 nevzťahuje na podmienky, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci na to, aby sa ich pobyt na území členského štátu mohol považovať za oprávnený. Vyplýva z toho, že tieto podmienky naďalej upravuje výlučne vnútroštátne právo.

37 Podľa článku 4 ods. 1 smernice 2003/109 členské štáty priznajú postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnym príslušníkom, ktorí sa v súlade s ich vnútroštátnym právom zdržiavajú na ich území oprávnene a nepretržite päť rokov bezprostredne pred podaním príslušnej žiadosti. Článok 3 ods. 2 smernice 2003/109 však nie je uplatniteľný, pokiaľ ide o určité druhy pobytu.

38 V súlade s článkom 5 tejto smernice musí štátny príslušník tretej krajiny na získanie postavenia štátneho príslušníka s dlhodobým pobytom predložiť dôkaz o tom, že on sám a od neho závislí rodinní príslušníci majú stabilné a pravidelné zdroje, ktoré sú postačujúce pre neho a jeho rodinných príslušníkov, bez zaťaženia systému sociálnej pomoci dotknutého členského štátu, ako aj zdravotné poistenie s ohľadom na všetky riziká bežne pokryté v prípade vlastných štátnych príslušníkov v príslušnom členskom štáte. Členské štáty môžu navyše od štátnych príslušníkov tretích krajín vyžadovať, aby vyhoveli integračným podmienkam v súlade s vnútroštátnym právom.

39 Ak sú podľa článku 7 ods. 3 smernice 2003/109 splnené podmienky stanovené v článkoch 4 a 5 tejto smernice a osoba nepredstavuje hrozbu v zmysle článku 6, príslušný členský štát prizná dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny postavenie osoby s dlhodobým pobytom.

40 V prejednávanej veci, ako vyplýva z bodu 24 tohto rozsudku, začal žalobca vo veci samej, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, oprávnený pobyt na nemeckom území v januári 2006 na základe povolenia na pobyt z rodinných dôvodov udeleného podľa § 28 AufenthG. J. Iida mohol okrem toho

na základe pracovnej zmluvy na neurčitú dobu podpísanej vo februári 2006 dostať povolenie na pobyt podľa § 18 AufenthG platné do 2. novembra 2012, a to napriek nemožnosti získať samostatné právo na pobyt stanovené v § 31 AufenthG z dôvodu prerušenia manželského spolužitia.

41 Zo spisu totiž vyplýva jednak to, že na žalobcu vo veci samej sa na základe jeho pobytu nevzťahuje žiadna z možností stanovených v článku 3 ods. 2 smernice 2003/109, a jednak, že sa päť rokov oprávnene a nepretržite zdržiava na území Nemecka.

42 Okrem toho treba uviesť, že J. Iida na základe svojho zamestnania môže na prvý pohľad predložiť dôkaz o tom, že má stabilné a pravidelné zdroje, ktoré sú preňho postačujúce, bez zaťaženia systému sociálnej pomoci dotknutého členského štátu, ako aj zdravotné poistenie s ohľadom na všetky riziká bežne pokryté v prípade štátnych príslušníkov Nemecka.

43 Zo spisu okrem toho vôbec nevyplýva, že by J. Iida mohol predstavovať hrozbu pre verejný poriadok a bezpečnosť štátu v zmysle článku 6 smernice 2003/09.

44 Napokon pokiaľ ide o integračné podmienky upravené v § 9a ods. 2 bodoch 3 a 4 AufenthG, ak J. Iida nedostatočne ovláda nemecký jazyk alebo nemá dostatočné vedomosti o právnom a spoločenskom poriadku a o životných pomeroch na spolkovom území, treba konštatovať, že nemecká vláda na pojednávaní uviedla, že J. Iida na základe vysokoškolského diplomu, ktorého je držiteľom, podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva podlieha zníženým požiadavkám v oblasti integrácie. Zo spisu okrem toho vyplýva, že J. Iida bol na základe svojho pracovného času zbavený povinnosti zúčastniť sa na integračnom kurze.

45 Z toho vyplýva, že štátny príslušník tretej krajiny nachádzajúci sa v situácii žalobcu vo veci samej v zásade môže získať postavenie osoby s dlhodobým pobytom v zmysle smernice 2003/109.

46 Ako však vyplýva z bodu 31 tohto rozsudku, J. Iida stiahol svoju žiadosť smerujúcu k získaniu povolenia na trvalý pobyt podľa § 9a AufenthG.

47 Z článku 7 ods. 1 smernice 2003/109 pritom vyplýva, že na získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom dotknutý štátny príslušník tretej krajiny musí podať žiadosť na príslušné orgány členského štátu, v ktorom sa zdržiava. Rovnako z článku 4 ods. 1 tejto smernice vyplýva, že členské štáty priznajú postavenie osoby s dlhodobým pobytom so zreteľom na roky, ktoré bezprostredne predchádzali podaniu príslušnej žiadosti.

48 Keďže J. Iida dobrovoľne stiahol žiadosť smerujúcu k získaniu postavenia osoby s dlhodobým pobytom podľa smernice 2003/109, povolenie na pobyt mu na základe ustanovení tejto smernice nemožno vydať.

*O výklade smernice 2004/38*

49 Článok 3 smernice 2004/38 s názvom „Oprávnené osoby“ v odseku 1 stanovuje, že táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo sa zdržiavajú v inom členskom štáte, než je členský štát, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, a na ich rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v článku 2 bode 2 uvedenej smernice, ktorí ich buď sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú.

50 Podľa článku 2 bodu 2 písm. a) a d) smernice 2004/38 treba za „rodinného príslušníka“ občana Únie na účely tejto smernice považovať manželského partnera, ako aj závislých priamych príbuzných po vzostupnej línii a takýchto príbuzných manželského partnera alebo partnera, ako je definovaný v písm. b) tohto ustanovenia.

51 Zo smernice 2004/38 totiž nevyplýva právo na vstup a pobyt v členskom štáte pre všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín, ale len pre tých, ktorí sú v zmysle článku 2 bodu 2 tejto smernice „rodinnými príslušníkmi“ občana Únie, ktorý vykonal svoje právo na voľný pohyb a usadil sa v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom (rozsudky z 25. júla 2008, Metock a i., C-127/08, Zb. s. I-6241, bod 73, ako aj z 15. novembra 2011, Dereci a i., C-256/11, Zb. s. I-11315, bod 56).

52 Vo veci samej sú tak manželka, ako aj dcéra J. Iidu oprávnené osoby podľa smernice 2004/38, pretože sa pohybujú a zdržiavajú sa v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníčkami, teda v Rakúsku.

53 Pokiaľ ide o prípadné postavenie žalobcu vo veci samej ako „rodinného príslušníka“ v zmysle článku 2 bodu 2 smernice 2004/38, treba rozlišovať väzby existujúce medzi žalobcom a jeho dcérou na jednej strane a jeho manželkou na strane druhej.

54 Po prvé v súvislosti s rodičovskou väzbou existujúcou medzi žalobcom vo veci samej a jeho dcérou totiž z článku 2 bodu 2 písm. d) smernice 2004/38 vyplýva, že priamy príbuzný po vzostupnej línii dotknutého občana Únie musí byť od neho „závislý“, aby sa mohol považovať za „rodinného príslušníka“ v zmysle tohto ustanovenia.

55 V tejto súvislosti z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že postavenie rodinného príslušníka, „ktorý je závislý“ od občana Únie, držiteľa práva na pobyt, vychádza zo skutkovej situácie, kde sa vyskytuje okolnosť, že materiálna podpora člena rodiny je zabezpečená držiteľom práva na pobyt, zatiaľ čo v prípade ako vo veci samej nastala presne opačná situácia, keďže držiteľ práva na pobyt je závislý od štátneho príslušníka tretej krajiny, a preto sa ten nemôže odvolávať na postavenie príbuzného vo vzostupnej línii, „ktorý je závislý“ od uvedeného držiteľa v zmysle smernice 2004/38, s úmyslom požívať právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte (pozri, pokiaľ ide o podobné ustanovenia týkajúce sa právnych nástrojov Únie pred prijatím smernice 2004/38, rozsudok Zhu a Chen, už citovaný, body 43 a 44 a citovanú judikatúru).

56 Vyplýva z toho, že žalobcu vo veci samej nemožno považovať za „rodinného príslušníka“ svojej dcéry v zmysle článku 2 bodu 2 smernice 2004/38.

57 Po druhé, pokiaľ ide o väzby existujúce medzi žalobcom vo veci samej a jeho manželkou, treba uviesť, že na postavenie „rodinného príslušníka“ občana Únie vykonávajúceho svoje právo na voľný pohyb v zmysle článku 2 bodu 2 písm. a) smernice 2004/38 toto ustanovenie nevyžaduje od dotknutej osoby splnenie ďalších podmienok než byť manželským partnerom.

58 Súdny dvor už v rámci právnych nástrojov Únie pred prijatím smernice 2004/38 konštatoval, že manželský zväzok nemožno považovať za ukončený, pokiaľ ho neukončil príslušný orgán, a že to nie je prípad manželov, ktorí jednoducho žijú oddelene, aj keď s úmyslom neskôr sa rozviesť, takže manželský partner nemusí trvalo žiť s občanom Únie, aby bol držiteľom odvodeného práva na pobyt (pozri rozsudok z 13. februára 1985, Diatta, 267/83, Zb. s. 567, body 20 a 22).

59 Takýto výklad ustanovenia obdobného s článkom 2 bodom 2 písm. a) smernice 2004/38, ktoré navyše vyžaduje bežné ubytovanie pre rodinu dotknutého občana Únie, treba o to viac uplatniť v rámci uvedeného článku 2 bodu 2 písm. a), ktorý túto požiadavku naopak nestanovuje.

60 Príslušný orgán v predmetnej veci neukončil manželstvo manželov Iidovcov, takže J. Iida sa v zmysle uvedeného ustanovenia smernice 2004/38 môže považovať za rodinného príslušníka svojej manželky.

61 Hoci však žalobcu vo veci samej možno považovať za „rodinného príslušníka“ jeho manželky v zmysle článku 2 bodu 2 písm. a) smernice 2004/38, nemožno ho považovať za „oprávnenú osobu“ podľa tejto smernice, pretože jej článok 3 ods. 1 stanovuje, aby rodinný príslušník občana Únie, ktorý sa pohybuje alebo sa zdržiava v inom členskom štáte, než je členský štát, ktorého je štátnym príslušníkom, ho sprevádzal alebo sa k nemu pripájal.

62 Rovnaká požiadavka sprevádzať občana Únie alebo sa k nemu pripájať je okrem iného uvedená v článku 6 ods. 2 a článku 7 ods. 2 smernice 2004/38 pri rozšírení práva na pobyt občana Únie na jeho rodinných príslušníkov, ktorí nemajú občianstvo členského štátu, alebo ďalej v článku 10 ods. 2 písm. c) na vydanie pobytového preukazu stanoveného touto smernicou.

63 Takáto požiadavka navyše zodpovedá účelu odvodených práv na vstup a pobyt, ktoré smernica 2004/38 stanovuje pre rodinných príslušníkov občanov Únie v prípade, ak by skutočnosť, že rodina občana Únie ho v hostiteľskom členskom nemôže sprevádzať alebo sa tam k nemu pripojiť, znamenala ohrozenie jeho slobody pohybu a odrádzala by ho od vykonávania svojich práv na vstup do tohto členského štátu a pobyt v ňom (pozri v tomto zmysle rozsudok Metock a i., už citovaný, bod 63).

64 Z toho vyplýva, že právo štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom občana Únie vykonávajúceho svoje právo na voľný pohyb, usadiť sa s týmto občanom možno podľa smernice 2004/38 uplatniť iba v hostiteľskom členskom štáte, kde má bydlisko tento občan (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o podobné ustanovenia týkajúce sa právnych nástrojov Únie pred prijatím smernice 2004/38, rozsudok z 11. decembra 2007, Eind, C-291/05, Zb. s. I-10719, bod 24).

65 Vzhľadom na to, že J. Iida rodinného príslušníka, ktorý je občanom Únie vykonávajúcim svoje právo na voľný pohyb, nesprevádzal ani sa k nemu nepripojil, nemožno mu priznať právo na pobyt na základe smernice 2004/38.

*O výklade článkov 20 ZFEÚ a 21 ZFEÚ*

66 Na úvod treba uviesť, že ustanovenia Zmluvy týkajúce sa občianstva Únie nepriznávajú štátnym príslušníkom tretích krajín nijaké samostatné právo.

67 Ako totiž vyplýva z práv priznaných smernicou 2004/38 rodinným príslušníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, občana Únie, ktorý je oprávnenou osobou podľa tejto smernice, prípadné práva priznané ustanoveniami Zmluvy o občianstve Únie štátnym príslušníkom nie sú vlastné práva patriace týmto štátnym príslušníkom, ale práva odvodené od vykonania slobody pohybu občanom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. mája 2011, McCarthy, C-434/09, Zb. s. I-3375, bod 42, a Dereci a i., už citovaný, bod 55).

68 Ako bolo uvedené v bode 63 tohto rozsudku, účel a odôvodnenie uvedených odvodených práv sú založené na konštatovaní, že odmietnuť ich priznanie je spôsobilé obmedziť slobodu pohybu občana Únie tým, že ho toto odmietnutie odrádza od vykonávania svojich práv na vstup do hostiteľského členského štátu a pobyt v ňom.

69 Na druhej strane, pokiaľ by sa rodičovi, štátnemu príslušníkovi členského štátu alebo tretej krajiny, ktorý sa skutočne stará o maloletého občana Únie, odmietol pobyt s týmto dieťaťom v hostiteľskom členskom štáte, bolo by tým právo tohto dieťaťa na pobyt zbavené praktickej účinnosti, keďže dôsledkom požívania práva na pobyt maloletým dieťaťom je nevyhnutne to, že toto dieťa má právo byť sprevádzané osobou, ktorá sa oňho skutočne stará, a preto táto osoba musí mať možnosť bývať spolu s dieťaťom v hostiteľskom členskom štáte počas takéhoto pobytu (rozsudok Zhu a Chen, už citovaný, bod 45).

70 Rovnako bolo konštatované, že v prípade návratu pracovníka do členského štátu, ktorého má štátnu príslušnosť, po tom, ako vykonával zárobkovú činnosť v inom členskom štáte, má štátny príslušník tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom tohto pracovníka, právo na pobyt v členskom štáte, ktorého má pracovník štátnu príslušnosť, aj keď tam tento pracovník nevykonáva skutočnú a efektívnu hospodársku činnosť. Ak tento štátny príslušník tretej krajiny nemal právo na pobyt, pracovník, občan Únie, môže byť odradený od odchodu z členského štátu, ktorého má štátnu príslušnosť, na účely vykonávania zárobkovej činnosti na území iného členského štátu, už z dôvodu perspektívy, že tento pracovník po svojom návrate do členského štátu pôvodu nebude môcť naďalej žiť v spoločnej domácnosti s blízkymi príbuznými, pričom táto domácnosť mohla vzniknúť svadbou alebo zlúčením rodiny v hostiteľskom členskom štáte (rozsudok Eind, už citovaný, body 45, 35 a 36).

71 Napokon existujú aj veľmi osobitné situácie, v ktorých napriek skutočnosti, že sekundárne právo týkajúce sa práva štátnych príslušníkov tretích krajín na pobyt sa neuplatní a dotknutý občan Únie nevyužil slobodu pohybu, právo na pobyt výnimočne nebude odopreté štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, rodinnému príslušníkovi štátneho príslušníka členského štátu, aby nedošlo k porušeniu potrebného účinku občianstva Únie, ktorý požíva štátny príslušník členského štátu, ak by ako dôsledok takéhoto odmietnutia bol občan Únie nútený opustiť územie Únie ako celku, čo by ho zbavilo možnosti účinne požívať podstatu práv, ktoré mu vyplývajú z tohto postavenia (pozri rozsudok Dereci a i., už citovaný, body 64, 66 a 67).

72 Spoločným znakom charakterizujúcim vyššie uvedené situácie je, že aj keď sú upravené právnou úpravou patriacou *a priori* do právomoci členských štátov, teda právnou úpravou týkajúcou sa práv na vstup a pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nepatria do pôsobnosti smerníc 2003/109 alebo 2004/38, majú vnútorný vzťah k slobode pohybu občana Únie, čo bráni tomu, aby bolo uvedeným štátnym príslušníkom v členskom štáte, v ktorom sa tento občan zdržiava, odmietnuté právo na vstup a pobyt, aby sa táto sloboda neobmedzovala.

73 V prípade, aký nastal vo veci samej, treba na úvod uviesť, že žalobca, štátny príslušník tretej krajiny, nežiada o právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte, v ktorom majú bydlisko jeho manželka a dcéra, občianky Únie, ale v Nemecku, ktoré je členským štátom ich pôvodu.

74 Ďalej je nesporné, že sa žalobca vždy zdržiaval v tomto členskom štáte v súlade s vnútroštátnym právom bez toho, aby neexistencia práva na pobyt na základe práva Únie odradila jeho dcéru alebo manželku od vykonania svojho práva voľne sa pohybovať tým, že sa presťahovali do Rakúska.

75 Napokon, ako vyplýva z bodov 28 a 40 až 45 tohto rozsudku, žalobca vo veci samej má jednak právo na pobyt podľa vnútroštátneho práva do 2. novembra 2012, ktoré možno podľa nemeckej vlády okamžite predĺžiť, a jednak v zásade môže získať postavenie osoby s dlhodobým pobytom v zmysle smernice 2003/109.

76 Za týchto podmienok nemožno platne tvrdiť, že predmetné rozhodnutie vo veci samej môže zbaviť dcéru alebo manželku J. Iidu možnosti skutočne požívať podstatné časti práv vyplývajúcich z postavenia občana Únie alebo že by bolo narušené vykonávanie ich práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov (pozri rozsudok McCarthy, už citovaný, bod 49).

77 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že čisto hypotetická perspektíva vykonávania práva na voľný pohyb nepredstavuje dostatočnú väzbu s právom Únie na odôvodnenie uplatnenia jeho ustanovení (pozri rozsudok z 29. mája 1997, Kremzow, C-299/95, Zb. s. I-2629, bod 16). To isté platí, pokiaľ ide o čisto hypotetické perspektívy brániace vo vykonávaní uvedeného práva.

78 Pokiaľ ide o základné práva uvedené vnútroštátnym súdom, najmä o právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života a o práva detí stanovené v článkoch 7 a 24 Charty, treba pripomenúť, že ustanovenia Charty sú podľa jej článku 51 ods. 1 určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. Podľa odseku 2 toho istého článku Charta nerozširuje rozsah pôsobnosti práva

Únie nad rámec právomocí Únie ani nezakladá žiadnu novú právomoc či úlohu pre Úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v zmluvách. Súdny dvor sa tak vyzýva vykladať právo Únie s ohľadom na Chartu v rámci hraníc právomocí, ktoré má (pozri rozsudok Dereci a i., už citovaný, bod 71).

79 Aby bolo možné určiť, či odmietnutie nemeckých orgánov J. Iidovi vydať „pobytový preukaz rodinného príslušníka občana Únie“ patrí do pôsobnosti práva Únie v zmysle článku 51 Charty, treba okrem iného overiť, či je cieľom predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy prebrať ustanovenie práva Únie, povahu tejto právnej úpravy a či táto právna úprava sleduje iné ciele než tie, ktoré zahŕňa právo Únie, hoci je spôsobilá nepriamo zasahovať do tohto práva, ako aj či existuje osobitné ustanovenie práva Únie v tejto oblasti spôsobilé do neho zasiahnuť (pozri rozsudok z 18. decembra 1997, Annibaldi, C-309/96, Zb. s. I-7493, body 21 až 23).

80 Hoci § 5 FreizügG/EU upravujúci vydanie „pobytového preukazu rodinného príslušníka občana Únie“ smeruje k prebratiu práva Únie, skutočnosťou ostáva, že situácia žalobcu vo veci samej sa neriadi právom Únie, keďže žalobca nespĺňa podmienky požadované na vydanie tohto preukazu podľa článku 10 smernice 2004/38. Okrem toho, keďže žalobca vo veci samej nepodal žiadosť o priznanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom v súlade so smernicou 2003/109, jeho situácia nemá žiadnu väzbu s právom Únie.

81 Za týchto podmienok odmietnutie nemeckých orgánov vydať J. Iidovi „pobytový preukaz rodinného príslušníka občana Únie“ nepatrí do pôsobnosti práva Únie v zmysle článku 51 Charty, takže súlad tohto odmietnutia so základnými právami nemôže byť preskúmaný z hľadiska práv zavedených Chartou.

82 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať, že s výnimkou situácií upravených smernicou 2004/38, pokiaľ neexistuje ďalšia väzba s ustanoveniami práva Únie týkajúcimi sa občianstva, štátny príslušník tretej krajiny sa nemôže odvolávať na právo na pobyt, ktoré je odvodené od občana Únie.

## O trovách

83 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

**S výnimkou situácií upravených smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, pokiaľ neexistuje ďalšia väzba s ustanoveniami práva Únie týkajúcimi sa občianstva, štátny príslušník tretej krajiny sa nemôže odvolávať na právo na pobyt, ktoré je odvodené od občana Únie.**

Podpisy